

اثربخشی آموزش برنامه هوش هیجانی بر مشارکت فعال در مدرسه، کمک‌طلبی تحصیلی و احساس کارآمدی دانش‌آموزان پسر

شیما جورابیان فکور تبریزی^۱، اشرف سادات تاج زاده قهی^۲

۱- کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

۲- دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

چکیده

پیشرفت هر جامعه‌ای در گرو توجه به وضعیت هیجانی و تحصیلی دانش‌آموزان آن جامعه به‌عنوان آینده‌سازان جامعه می‌باشد و این در حالی است که در ایران آمارها حکایت از افزایش مشکلات تحصیلی و افت تحصیلی در بین فراگیران دارد. لذا این پژوهش با هدف «بررسی اثربخشی آموزش هوش هیجانی بر مشارکت فعال در مدرسه، کمک‌طلبی تحصیلی و احساس کارآمدی دانش‌آموزان پسر» انجام شد. پژوهش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل بود. تمامی دانش‌آموزان پسر مشغول به تحصیل در دوره متوسطه دوم شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۰ جامعه آماری این پژوهش را تشکیل دادند. از بین آن‌ها با روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۳۰ نفر که واجد ملاک‌های شرکت در مطالعه بودند، انتخاب و در دو گروه ۱۵ نفری تقسیم شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه مشارکت فعال در مدرسه (وانگ و همکاران، ۲۰۱۱)، پرسشنامه کمک‌طلبی تحصیلی (ریان و پنتریچ، ۱۹۹۷) و پرسشنامه خودکارآمدی عمومی (شرر و همکاران، ۱۹۸۲) استفاده گردید. برای تحلیل داده‌ها علاوه بر آمار توصیفی از تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج نشان داد که آموزش به شیوه هوش هیجانی در مرحله پس‌آزمون در آزمودنی‌های گروه آزمایش منجر به بهبود نمرات مشارکت فعال در مدرسه شده است اما در نمره مشارکت در مدرسه آزمودنی‌های گروه کنترل تغییر محسوسی مشاهده نشد. همچنین، نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد که در مرحله پس‌آزمون بین میانگین نمره کل کمک‌طلبی تحصیلی و احساس کارآمدی آزمودنی‌های دو گروه از نظر آماری تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به اثرات مثبت آموزش هوش هیجانی توصیه می‌شود معلمان و مدرسان تعلیم و تربیت با آموزش این شیوه در مدارس و ایجاد شرایط مناسب برای رشد هیجانی و تحصیلی فرصت‌های بیشتری را برای افزایش عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان فراهم کنند.

واژگان کلیدی: احساس کارآمدی، کمک‌طلبی تحصیلی، هوش هیجانی، مشارکت در مدرسه